

1988, 26. září – Sdělení VONS č. 813 „Represe během poslední zářijové soboty“ o policejní akci související s diskusním setkáním na Václavském náměstí v Praze 24. 9. 1988.

Při shromáždění dne 20. 8. t. r. na Václavském náměstí se jeho účastníci dohodli, že obdobná debatní setkání, věnovaná aktuálním společenským problémům, budou opakovat každou poslední sobotu v měsíci. K diskusnímu setkání na den 24. 9. vyzvalo i Nezávislé mírové sdružení a České děti, původně anonymní skupina, jejíž někteří členové mezitím zveřejnili svá jména.

Policejní represe¹ zasáhla preventivně především členy NMS: John Bok, Martin Čech, Ondřej Černý, Martin Dolejš, Tomáš Dvořák, Jan Chudomel, Jáchym Kaplan, Hana Marvanová, Luděk Marks, Jiří Pavlíček, Alice Svobodová, Ruth Šormová, Luboš Vydra a Radek Zeman byli ve dnech 23. 9. až 25. 9. různou měrou pozabaveni osobní svobody. Formy byly různé – od předvolání na tzv. výslech přes předvedení, celodenní pobyt na oddělení VB, strážení v bytech až po přímé domácí vězení. Některé členy NMS přítom Státní bezpečnost vyslýchala na jejich možnou účast na nedávném výbuchu v Pelhřimově – toto absurdní spojování nezávislých aktivit s terorismem vzbuzuje otázky, jaký vlastně poměr mají orgány Státní bezpečnosti k násilným teroristickým činům, k jejich prevenci a vyšetřování. Ať je tomu jakkoliv, snaží se příslušníci StB využít těchto akcí k diskreditování těch, kdož konstruktivním způsobem usilují o zlepšení společenských poměrů – před týdnem požadovali příslušníci StB na dobu výbuchu v Pelhřimově po katolickém knězi Václavu Malém [prokázání alibi].

Podobně jako členové NMS byl omezován na osobní svobodě člen JS a signatář Charty 77 Ota Veverka, který po několik hodin nesměl opustit pracoviště. Jeden příslušník StB ho dokonce udeřil pěstí.

V různé míře byli obtěžováni také někteří aktivisté Charty 77: Jan Urban byl sledován operativou, Anně Šabatové a Jiřímu

Hájkovi, kteří šli na Václavské náměstí, dali příslušníci StB vybrat buď návrat domů, nebo předvedení, hlídka StB v domě, kde žijí Anna Šabatová a Petr Uhl, k nim nepouštěla návštěvníky atd. V Žilině a v Prievidzi byl zadržován signatář Charty 77 Pet[er] Uher. V této souvislosti uvádíme, že proti Pet[er]u Uhrovi je nyní vedeno řízení pro přečin proti veřejnému pořádku podle § 6 písm. a zákona o přečinech, jehož se měl dopustit tím, že dne 20. 8. navrhl pravidelné setkání tohoto druhu – vždy poslední sobotu na Václavském náměstí v Praze a první sobotu v měsíci na Hviezdoslavově náměstí v Bratislavě.

Zásah proti účastníkům setkání, jichž se kolem 18. hodiny shromáždilo asi 400 jednak na ostrůvku v horní části Václavského náměstí, jednak na přilehlých chodnicích, byl krátký a razantní. Na padesát zúčastněných bylo převezeno na oddělení SNB do Školské a Bartolomějské ulice. Pokud je nám známo, všichni byli téhož dne propuštěni. Dva z nich byli pokutováni po 100 Kčs: Jindřich Kremlička a Hana Šlégrová, která byla zadržena až před 19. hodinou na Staroměstském náměstí a na setkání vůbec nebyla.

Brutálně postupovala policie např. vůči Janu Placákovi, na něhož se vrhl pomenší muž v civilu, bil ho pěstí a kopal ho se slovy „Já ti dám, ty hajzle“. Mluvčího Charty 77 Stanislava Devátého, jenž při zadržování zaujal postoj pasivní rezistence, odnesli příslušníci k přistavenému autobusu. Protože však nevěděli, jak ho dostat dovnitř, stiskl mu jeden příslušník varlata a tak ho donutil vstoupit do autobusu. Byl to stejný muž – kulturista, který dne 21. 8. na Národní třídě udeřil do varlat ing. Vladimíra Hajného ze Šumperka.²

Policejní síly na Václavském náměstí a v přilehlých ulicích několikánásobně přesahovaly počet účastníků setkání. Nepřiměřená opatření politického vedení a orgánů státní moci jsou projevem strachu ze svobodně se projevujících občanů. Účastníci setkání se navzdory policejnímu zásahu domluvili, že setkání budou opakovat poslední říjnovou sobotu.

Pro Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných je pak potěšující, že zhruba dvacetiminutová diskuse, která se přece jen před zásahem jednotek SNB uskutečnila, se kromě požadavku náhradní

vojenské služby³ týkala politických vězňů Ivana Polanského,⁴ Josefa Römera,⁵ Vladana Kočího⁶ a Slávka Popelky,⁷ jakož i případu Augustina Navrátila.⁸

Informace o Chartě 77, r. 11, 1988, č. 18, s. 6–7.

POZNÁMKY

- ¹ K policejnímu zásahu viz zprávu náčelníka Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje prvnímu náměstkovi Federálního ministra vnitra „Základní informace o průběhu mimořádné bezpečnostní akce dne 24. 9. 1988“ z 25. 9. 1988 publikovanou in: ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Organizace a řízení represe v ČSSR – Operační štáby generála Lorence 1988–1989*. Edice dokumentů, *Securitas Imperii* 4, Praha 1998, s. 197–201; dále viz článek „Represe během poslední zářijové soboty“ in: *Bulletin NMS* 1, 1988, č. 3, s. 32.
- ² K tomu viz sdělení VONS č. 788, dokument č. 792.
- ³ K prosazování náhradní civilní služby NMS-IDS viz blíže BLAŽEK, Petr: *Dejte šanci míru! Pacifismus a neformální mírové aktivity mládeže v Československu 1980–1989*, in: Miroslav Vaněka kol.: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*, Praha 2002, s. 55–111; VÉVODA, Rudolf: *Odpírači vojenské služby jako součást agendy Nezávislého mírového sdružení – Iniciativy za demilitarizaci společnosti*, in: Petr Blažek (ed.): *A nepozdvihne meč... Odpírání vojenské služby v Československu 1948–1989*, Praha 2007, s. 133–155.
- ⁴ K případu Ivana Polanského viz sdělení VONS č. 706, 748, 767, 773, 777, 789, 791, 854 a 865, dokumenty č. 709, 751, 770, 776, 780, 793, 795, 858 a 869.
- ⁵ K případu Josefa Römera viz sdělení VONS č. 505 a 690, dokumenty č. 508 a 693.
- ⁶ K případu Vladana Kočího viz sdělení VONS č. 787, 810, 820, 1029, 1047 a 1053, dokumenty č. 791, 814, 824, 1033, 1051 a 1057.
- ⁷ K postihům Jaroslava Popelky za rozšiřování letáků viz sdělení VONS č. 779, 794, 795, 799, 817, 822, 833, 853, 862, 868, 889, 980 a 1002, dokumenty č. 783, 798, 799, 803, 821, 826, 837, 857, 866, 872, 893, 984 a 1006. Dále viz zrušené sdělení VONS č. 833, dokument č. 837.
- ⁸ K případu Augustina Navrátila dále viz sdělení VONS č. 732, 760, 775, 796, 798, 832, 864 a 925, dokumenty č. 735, 763, 778, 800, 802, 836, 868 a 929.